

17 Decembrie 2012, nr. 574

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Legii privind răspunderea disciplinară a judecătorilor

La solicitarea Ministerului Justiției

Evaluarea generală

1. Scopul promovării proiectului. Reieșind din Nota informativă cu referire la proiectul de Lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor, scopul principal al proiectului constă în crearea unui sistem efectiv și transparent cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. Un astfel de sistem, recunoaște autorul, constituie una din condițiile esențiale pentru un sistem responsabil și calitativ judecătoresc. Proiectul a fost elaborat în vederea implementării domeniului specific de intervenție 1.3.8. al Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobată prin Legea nr. 231 din 25.11.2011, în temeiul căreia a fost programată revizuirea spectrului de abateri disciplinare și a procedurii disciplinare în vederea ajustării la realitățile din sistem și standardele europene.

Fundamentarea proiectului

2. Suficiența argumentării. În conformitate cu art. 20 din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative (în continuare - Legea nr. 780/2001), nota informativă trebuie să includă:

- condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;
- principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;
- referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză;
- fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură;
- actul de analiză a impactului de reglementare, în cazul în care actul legislativ reglementează activitatea de întreprinzător. Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului. Această exigență este inaplicabilă proiectului.

Autorul menționează faptul, că s-a decis elaborarea unui proiect nou de lege, deoarece numărul amendamentelor, care urmau a fi operate la Legea nr. 950 din 19.06.1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, era considerabil, legea urmînd a fi modificată în proporție de 80%.

Nota informativă conține analiza condițiilor care l-au impus, analiza elementelor novatorii ale proiectului, rezultatele scontate, impactul proiectului, referințe la actele normative care trebuie elaborate sau modificate în eventualitatea adoptării proiectului, referințe la standardele internaționale în domeniu. În ce privește fundamentarea economico-financiară, autorul proiectului recunoaște că implementarea proiectului va necesita cheltuieli suplimentare, însă, la moment, nu evaluează costurile proiectului, în acest sens argumentarea proiectului fiind insuficientă.

3. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale. Potrivit art. 20 lit. c) din

Legea nr. 780/2001, nota informativă trebuie să includă referințe la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză.

Nota informativă conține referințe la cele mai importante standarde europene în domeniu:

- a) Recomandarea CM al CoE privind judecătorii: independența, eficiența și responsabilități;
- b) Carta europeană privind statutul judecătorilor;
- c) Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor;
- d) Avizul nr. 3 al Consiliului consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei asupra principiilor și regulilor privind imperativele profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității;
- e) Recomandările de la Kiev privind independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală - administrarea sistemului judecătoresc, selectarea și responsabilitate.

4. Fundamentarea economico-financiară. Potrivit art. 20 lit. d) din Legea 780/2001, nota informativă trebuie să conțină informații privind fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură. În același sens sînt și exigențele stabilite de prevederile art. 47 alin. (6) din Regulamentul Parlamentului.

Nota informativă menționează următoarele cheltuieli aferente implementării proiectului:

- a) remunerarea membrilor Colegiului disciplinar reprezentanți ai societății civile, cărora urmează să li se achite o indemnizație echivalentă cu 1/20 din salariul judecătorului Curții Supreme de Justiție pentru fiecare ședință;
- b) alocarea personalului din secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii pentru asigurarea lucrărilor de secretariat ale Colegiului disciplinar;
- d) preluarea volumului de lucru al judecătorilor membri ai Colegiului disciplinar de către judecători colegi din instanțele unde activează judecătorii membri ai Colegiului disciplinar, compensarea cheltuielilor;
- e) cheltuieli curente - arenda clădirii, mobilier, săli de ședință, computere, imprimante, servicii comunale, cheltuieli de birotică ș.a.

Nota informativă nu conține o justificare a proiectului din punct de vedere economico-financiar, autorul menționînd că costurile implementării proiectului vor fi prezentate la etapa promovării în Guvern.

Evaluarea de fond a coruptibilității

5. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Din textul proiectului nu rezultă stabilirea și promovarea expresă a unor interese/beneficii de grup sau individuale, care ar fi necorelate/contrare interesului public general.

6. Prejudicii aduse prin aplicarea actului. Anumite prevederi din proiect sînt de natură să prejudicieze drepturile garantate judecătorilor, aducînd atingere și unor principii esențiale care trebuie să ghideze procesul înfăptuirii justiției. Astfel, eventualele prejudicii nu tocmai sînt corelate interesului public general. Obiecțiile în acest sens sînt incluse în Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

7. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. Proiectul vine să substituie Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, care urmează a fi abrogată. Adițional va fi necesară operarea unui șir de modificări la Legea cu privire la statutul judecătorului și Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. Mai mult, pentru punerea în aplicare a prevederilor proiectului, Consiliul Superior al Magistraturii va trebui să adopte actele normative prevăzute de proiect, precum și să aducă actele sale normative în concordanță cu prevederile proiectului.

Astel, reieșind din cele menționate mai sus, în eventualitatea adoptării proiectului, va fi necesară o aducere în concordanță a cadrului normativ conex.

Însă, mai grav este că proiectul nu clarifică pînă la urmă mai multe lucruri ce țin de esența și categoriile abaterilor disciplinare, confuziile în acest sens ridicînd mari probleme privind compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. Obiecțiile referitor la acest compartiment sînt expuse în Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

8. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. În conformitate cu art. 19 din Legea nr. 780/2001, proiectul de lege trebuie să răspundă următoarelor exigențe ce țin de limbaj, ortografie și punctuație:

- a) fraza se construiește conform normelor gramaticale, astfel încît să exprime corect, concis și fără echivoc ideea, să fie înțeleasă ușor de orice subiect interesat;

- b) într-o frază este exprimată o singură idee;
- c) se utilizează termeni adecvați, compatibili cu cei utilizați în legislația comunitară ori similari lor, și de o largă circulație;
- d) noțiunea nu se redă prin definiția ei sau printr-o frazeologie, ci prin termenul respectiv;
- e) terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia;
- f) neologismele se folosesc numai dacă sînt de largă circulație;
- g) se evită folosirea regionalismelor, a cuvintelor și expresiilor nefuncționale, idiomatice, neutilizabile și/sau cu sens ambiguu;
- h) se evită tautologiile juridice;
- i) se respectă cu strictețe regulile de ortografie și punctuație.

Proiectul necesită redactare sub acest aspect, inclusiv și în ce privește ortografia și punctuația. Anumite obiecții în acest sens, care nu sînt esențiale, se conțin în Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

La general, însă, formulările conținute în proiect sînt suficient de clare și concise, exprimările întrunind rigorile tehnicii legislative, ale limbajului juridic.

9. Reglementarea activității autorităților publice. Reieșind din prevederile art. 1, proiectul vine să reglementeze temeiurile răspunderii disciplinare, categoriile abaterilor disciplinare ale judecătorilor, sancțiunile disciplinare, etapele procedurii disciplinare, drepturile și obligațiile instituțiilor implicate în procedura disciplinară, procedura examinării, adoptării și contestării hotărîrilor pe cauzele disciplinare. Astfel, avînd un atare obiect de reglementare, proiectul conține prevederi, care se referă atît la instituțiile implicate în procedura disciplinară (Consiliul Superior al Magistraturii, Colegiul disciplinar, Inspecția judiciară), cît și la procedura examinării cauzelor disciplinare. Obiecțiile în acest sens se conțin în Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

10. Analiza detaliată a prevederilor potențial coruptibile.

	Articol	Text	Obiecția	Elemente de coruptibilitate și alte riscuri	Recomandarea
1	Art. 2	Potrivit textului proiectului.	Este omis un esențial principiu, care trebuie să ghideze procedura disciplinară, și anume - principiul legalității, care, în sensul Cartei europene privind statutul judecătorilor, trebuie să prevadă că numai încălcarea uneia dintre îndatoririle în mod expres definite de lege poate da prilejul unei sancțiuni și că ierarhizarea sancțiunilor susceptibile de a fi aplicate este precizată de lege.	Coruptibilitate Lacune de drept	De completat articolul cu prevederi privind principiul legalității.
2	Art. 4 alin. (1) lit. a)	Potrivit textului proiectului.	Pentru a facilita înțelegerea obiecțiilor care sînt, peotriva articolului, voluminoase, ne vom expune separat pe literele articolului. La lit. a) - este necesar de concretizat sensul noțiunii de imparțialitate astfel, încît interpretarea acestei noțiuni să nu genereze echivocuri. Eventual, imparțialitatea ar trebui tratată potrivit Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară, ca principiu ce exclude orice favoruri, subiectivism și prejudecăți. Obligația imparțialității ar trebui să fie pusă în conexiune cu garantarea tratamentului egal al părților, evitarea ideilor preconcepute și discriminărilor, păstrarea echilibrului între părți, inclusiv audierea acestora în mod corect. În același sens este și Avizul nr. 3 (2002) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei asupra principiilor și regulilor privind conduita	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	Potrivit obiecției. Reținem ca recomandare generală necesitatea redactării textului articolului astfel, încît normele să fie cît mai clare. În caz contrar, la punerea în aplicare, normele vor genera probleme de interpretare.

			profesională a judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității.		
3	Art. 4 alin. (1) lit. b)	Potrivit textului proiectului.	Norma nu este suficient de concretizată.	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive	După sintagma "de a se abține" - de completat cu sintagma "de la judecarea cauzei".
4	Art. 4 alin. (1) lit. c)	Potrivit textului proiectului.	În opinia noastră, prevederea aduc atingere abuzivă principiului independenței. Principiul independenței este unul esențial, care în sensul Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară, presupune că judecătorul își exercită funcția judiciară în mod independent, pe baza propriei aprecieri a faptelor și în concordanță cu spiritul legii, fără influențe externe, sugestii, presiuni, amenințări și fără vreun amestec direct sau indirect, indiferent de la cine ar proveni și sub ce motiv. În sensul Recomandărilor de la Kiev cu privire la independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală, răspunderea disciplinară nu se extinde la conținutul hotărârilor lor, inclusiv diferențele de interpretare juridică între instanțe. Modul cum un judecător hotărăște o cauză niciodată nu trebuie să servească drept bază pentru sancționare. Emiterea de către instanțele superioare a directivelor, explicațiilor sau rezoluțiilor trebuie să fie descurajată, dar atât timp cât ele există, ele nu trebuie să fie obligatorii pentru judecătorii instanțelor inferioare. Altfel, ele reprezintă încălcarea independenței individuale a judecătorilor. În plus, hotărârile exemplare ale instanțelor superioare și hotărârile special elaborate ca precedente de aceste instanțe vor avea statut de recomandări și nu sînt obligatorii pentru judecătorii instanțelor inferioare în alte cazuri. Ele nu trebuie să fie folosite pentru restricționarea libertății instanțelor inferioare în responsabilitatea lor și în procesul lor decizional. Uniformitatea interpretării legii trebuie încurajată prin studiile practicii judiciare care de asemenea nu au caracter obligatoriu. De altfel, în opinia noastră, neuniformitatea practicii judecătorești este determinată, în mod esențial, de calitatea legii, fapt care nu poate fi imputat judecătorului.	Coruptibilitate Concurența normelor de drept	Reexaminare potrivit obiecției.
5	Art. 4 alin. (1) lit. d)	Potrivit textului proiectului.	În opinia noastră, abaterea se încadrează în sensul art. 303 din Codul penal, Amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală, urmînd a fi sancționată penal.	Coruptibilitate Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare	Reexaminare potrivit obiecției.
6	Art. 4 alin. (1) lit. e)	Potrivit textului proiectului.	În fapt, este vorba de încălcarea principiului integrității, acesta fiind perfect și într-un sens mai larg exprimat în Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, redacție care ar putea fi preluată de către autor, adaptînd-o la specificul național al expresiei juridice. Prin integritate se înțelege că judecătorul nu permite utilizarea prestigiului funcției sale pentru a rezolva interesele sale private, interesele personale ale membrilor familiei sau ale altor persoane.	Coruptibilitate Îngustarea nejustificată a noțiunii de integritate.	Redactare potrivit obiecției.

7	Art. 4 alin. (1) lit. f)	Potrivit textului proiectului.	În opinia noastră, este necesar de exclus sintagma „cu excepția celor de interes public, în condițiile legii”. Cu certitudine, anumite cauze judiciare aflate pe rol sunt de un interes public notoriu, publicul manifestând un interes deosebit față de acestea. Însă, acest interes nu poate justifica nerespectarea confidențialității lucrărilor judiciare sau a secretului deliberării. Judecătorul trebuie să fie limitat în declarații publice atunci când acestea sunt făcute în privința unui dosar pe care îl examinează sau l-a examinat. În toate aceste cazuri, contactele cu publicul, inclusiv mass-media, trebuie să fie preluate de către funcționarul instanței responsabil de PR.	Coruptibilitate Norme care stabilesc derogări neîntemeiate	De exclus sintagma "cu excepția celor de interes public, în condițiile legii".
8	Art. 4 alin. (1) lit. i)	Potrivit textului proiectului.	În opinia noastră, această faptă este sancționabilă prin eventuala casare a hotărârii pe caz, prin angajarea răspunderii penale în temeiul art. 307 din Codul penal, printr-o eventuală aplicare a sancțiunii de eliberare din funcție urmare a evaluării performanțelor judecătorului.	Coruptibilitate Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare	Reexaminare potrivit obiecției.
9	Art. 4 alin. (1) lit. j)	Potrivit textului proiectului.	De reexaminat această normă prin prisma prevederilor legislației speciale care reglementează raporturile în procesul de depunere, verificare și control al declarațiilor cu privire la venituri și proprietate, declarațiilor de interese personale. Pentru unele fapte, în acest context, este prevăzută atragerea la răspundere contravențională, penală.	Coruptibilitate Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare	Reexaminare potrivit obiecției.
10	Art. 4 alin. (1) lit. l) și lit. q)	Potrivit textului proiectului.	Prevederi prea vagi pentru a fi efectiv puse în aplicare. De altfel, acestea fac de neînțeles distincția între obiectul reglementat de proiect și obiectul reglementat de regulile de etică. Acest lucru este necesar de clarificat. În sensul Avizului nr. 3 (2002) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei asupra principiilor și regulilor privind conduita profesională a judecătorilor și, în mod deosebit, a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității, judecătorii trebuie să se ghideze în activitatea lor de principii de conduită profesională, care, însă, trebuie să fie complet separate de sistemul disciplinar al judecătorilor.	Coruptibilitate Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare	Reexaminare potrivit obiecției.
11	Art. 4 alin. (1) lit. p)	Potrivit textului proiectului.	Reținem obiecțiile de mai sus. Conținutul și calitatea hotărârii judecătorești nu poate servi drept temei pentru angajarea răspunderii disciplinare, însă, eventual, aceste criterii ar trebui să fie examinate în procesul de evaluare a performanțelor judecătorului.	Coruptibilitate Confundarea / dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare	Reexaminare potrivit obiecției.
12	Art. 5 alineatele (1) și (2)	Potrivit textului proiectului.	La general, legea trebuie să facă o clară distincție între felurile de răspundere juridică. Această necesitate implică și diferențele între termenele de prescripție pentru tragere la răspundere. Termenele de 2 ani și 1 an pentru tragere la răspundere disciplinară sînt nejustificate de extinse. Astfel, termenul de prescripție pentru tragere la răspundere disciplinară se egalează cu termenul de prescripție pentru tragere la răspundere penală	Coruptibilitate Stabilirea unor termene nejustificate	Reexaminare potrivit obiecției.

			<p>pentru unele categorii de infracțiuni. Acest fapt este inadmisibil și prin prisma securității anumitor raporturi. La general, deficiențele în constatarea anumitor fapte nu trebuie să fie depășite prin termene de prescripție nejustificat de extinse. Deficiențele autorităților în constatare nu trebuie să fie puse în povara judecătorilor. Unicul remediu corect ar fi ca procedurile să fie atât de eficiente, încât să permită investigarea disciplinară efectiv și operativ.</p>		
13	Art. 7	Potrivit textului proiectului.	<p>Spectrul de sancțiuni nu este unul care ar descuraja abaterile disciplinare. Recomandarea nr. (94) 12 privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, prescrie, că atunci când judecătorii nu-și îndeplinesc obligațiile într-un mod eficient și corect sau în cazul în care primesc sancțiuni disciplinare, toate măsurile necesare care nu afectează independența sistemului judiciar trebuie luate. Aceste măsuri pot include, fără a afecta prevederile legilor în vigoare sau cutumelor, următoarele: a) retragerea dosarului de la judecător; b) transferarea judecătorului; c) aplicarea de sancțiuni economice, precum o reducere a salariului; d) suspendare.</p>	Coruptibilitate Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune	Reexaminare potrivit obiecției.
14	Art. 8 alin. (1)	Potrivit textului proiectului.	<p>Gravitatea sancțiunilor aplicabile trebuie să fie precizată prin lege. Doar în acest fel, potrivit Cartei europene privind statutul judecătorilor, aplicarea sancțiunilor va fi supusă principiului proporționalității.</p>	Coruptibilitate Lacune de drept	De a stabili prin lege care abateri disciplinare sînt grave.
15	Art. 11 alin. (1)	Potrivit textului proiectului.	<p>În sensul Recomandărilor de la Kiev cu privire la independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală, Colegiul disciplinar nu ar trebui să fie dominat de către judecătorii instanțelor ierarhic superioare. În opinia noastră, 2 judecători din cadrul Curții Supreme de Justiție și cei 2 judecători din cadrul curților de apel cantitativ defavorizează gradul de reprezentativitate a judecătorilor din instanțele ierarhic inferioare.</p>	Coruptibilitate Componenta neechilibrată a unui organ.	Reexaminare potrivit obiecției.
16	Art. 11 alineatele (3) și (4)	Potrivit textului proiectului.	<p>În fapt, convingerea noastră este, că anume pentru astfel de cazuri sînt aleși membrii supleanți. Altfel, rolul lor este neclar.</p>	Coruptibilitate Proceduri inoportune.	Reexaminare potrivit obiecției.
17	Art. 13	Potrivit textului proiectului.	<p>Pentru a preveni acuzațiile de corporatism și a garanta o procedură disciplinară echitabilă, colegiul disciplinar nu trebuie să dețină concomitent competențe: a) de a recepționa plîngerii și a desfășura investigații disciplinare, cît și; b) de a audia cauze și a lua hotărîri cu privire la măsurile disciplinare. Anume în acest sens sînt Recomandările de la Kiev cu privire la independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală. În speță, Colegiul disciplinar nu poate avea competențe de a aplica sancțiuni. Mai mult, judecătorii nu dețin monopolul proastei funcționări a justiției. Ar fi oportun de prevăzut expres prin lege, că acest organ sesizează organele competente de sancționarea avocaților, executorilor judecătorești etc. atunci, cînd această sesizare este justificată.</p>	Coruptibilitate Lacune de drept Cumularea competențelor de a elabora acte, a controla aplicarea lor și de a sancționa	Reexaminare potrivit obiecției.

18	Art. 17 alin. (6)	Potrivit textului proiectului.	Proiectul este absolut lacunar în ce privește statutul secretarului colegiului disciplinar.	Coruptibilitate Lacune de drept	De completat cu norme privind statutul secretarului colegiului.
19	Art. 21 alin. (1)	Potrivit textului proiectului.	Cu certitudine, orice persoană care a suferit de pe urma unei abateri disciplinare a unui judecător trebuie să aibă dreptul de a înainta orice plîngere organismului abilitat cu inițierea acțiunilor disciplinare. Totodată, în aceeași măsură este cert, că vor fi cazuri cînd sesizarea acestui organ va fi efectuată de către persoanele, care au fost martori sau cărora le-au devenit cunoscute anumite fapte ce pot fi calificate ca abateri disciplinare grave, însă, care nu vor fi îndreptățite în sesizare pe motivul că nu au fost nemijlocit prejudiciate prin aceste fapte, astfel, nefiind persoane interesate. În opinia noastră, sintagma "interesată" solicită excesiv petiționarului dovada unui interes justificat. Totodată, în sensul Recomandărilor de la Kiev cu privire la independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală, dreptul de a depune sesizări ar trebui să fie oferit și președinților instanțelor judecătorești.	Coruptibilitate Lacune de drept Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor / obligații excesive	Reexaminare potrivit obiecției.
20	Art. 25 alin. (3) lit. d)	Potrivit textului proiectului.	Prevederile de la lit. d), în fapt, fac lista drepturilor oferite inspectorului-judecător deschisă. În plus, sintagma "pe care le consideră" îi atribuie în exclusivitate inspectorului-judecător să decidă asupra necesității întreprinderii altor măsuri. Aceeași obiecție reținem și pentru art. 26 alin. (2).	Coruptibilitate Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive Listă deschisă a drepturilor oferite inspectorului-judecător.	Preferabil ar fi excluderea literei. Imperativ necesar - excluderea sintagmei "pe care le consideră". La art. 26 alin. (2) - de prevăzut expres motivele întemeiate care justifică prelungirea termenului de verificare a sesizării.
21	Art. 29 alin. (3)	Potrivit textului proiectului.	Activitatea tuturor organelor antrenate în proceduri disciplinare aplicabile judecătorilor ar trebui să fie reglementată prin lege, nu printr-un act normativ subordonat legii. Ne referim aici nu numai la Colegiul disciplinar, rezervînd această obiecție și pentru prevederile art. 9 alin. (2), dar și la Inspekția judiciară. Anume în acest sens sînt și Recomandările de la Kiev cu privire la independența judiciară în Europa de Est, Caucazul de Sud și Asia Centrală.	Coruptibilitate Norme de blanchetă Lacune de drept	Completarea proiectului cu toate prevederile importante relevante activității Colegiului disciplinar și Inspekției judiciare.
22	Art. 30 alin. (6)	Potrivit textului proiectului.	Sîntem conștienți de faptul că verificarea sesizărilor sub aspectul admisibilității este o etapă-filtru care vine să asigure că judecătorii nu vor avea de suportat proceduri disciplinare în baza unor plînger vădit neîntemeiate depuse de litiganti dezamăgiți. Totuși, la etapa examinării admisibilității, judecătorul trebuie să fie informat asupra hotărîrii privind admisibilitatea sau inadmisibilitatea sesizării. Acest drept este important și în contextul faptului că decizia privind admisibilitatea nu va fi una motivată, iar judecătorul nu va avea dreptul să o conteste. Cele din urmă prevederi din proiect sînt justificate doar în măsura în care vin să asigure că etapa de verificare a sesizării nu este formalizată și birocratizată excesiv.	Coruptibilitate Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului	De completat cu prevederi ce țin de dreptul judecătorului de a fi informat referitor la hotărîrea adoptată.

Concluzii

Potrivit autorului proiectului, sistemul răspunderii disciplinare a judecătorilor trebuie să asigure că orice abatere disciplinară a judecătorilor, din orice instanță, poate fi examinată și sancționată, dacă e cazul. În același timp, se recunoaște, că sistemul de răspundere disciplinară trebuie să fie astfel construit, încât să nu admită posibilitatea influențării și interferenței cu activitatea judecătorului în procesul de înlăptuire a justiției.

Menționând condițiile ce au impus elaborarea proiectului, autorul se referă la studiul efectuat anterior cu privire la spectrul de abateri disciplinare și procedura disciplinară cu privire la judecători în Republica Moldova.

Studiul a constatat, că actualul cadru normativ cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nu este suficient de clar și detaliat reglementat, astfel nefiind asigurată aplicarea clară și previzibilă a legii în domeniu.

În acest sens, autorul confirmă ca necesități:

- a) revizuirea modalității de reglementare a temeiurilor răspunderii disciplinare și a listei abaterilor disciplinare;
- b) reglementarea detaliată a procedurii disciplinare, cu prevederea clară a garanțiilor procesuale ale subiecților implicați;
- c) clarificarea rolului Colegiului disciplinar și modificarea sancțiunilor disciplinare.

Proiectul, în redacția sa actuală, nu răspunde pe deplin acestor necesități, urmare a expertizei efectuate fiind identificați mai mulți factori de coruptibilitate, și anume:

- Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor;
- Componența neechilibrată a unui organ;
- Concurența normelor de drept;
- Confundarea/dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare;
- Cumularea competențelor de a verifica și sancționa;
- Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune;
- Drepturi oferite, printr-o listă deschisă, inspectorului-judecător;
- Formulare ambușă care admite interpretări abuzive;
- Îngustarea nejustificată a noțiunii de integritate;
- Lacune de drept;
- Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului;
- Norme care stabilesc derogări neîntemeiate;
- Norme de blanchetă;
- Proceduri inoportune;
- Stabilirea unor termene nejustificate.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției